

DECIZIE

24 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Sveatoslav Moldovan, Ion Druță
Maria Gervas, Mariana Pitic

examinând, fără înștiințarea participanților la proces, recursul declarat de
Întreprinderea Mixtă „Incaso” Societate cu Răspundere Limitată,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Întreprinderii Mixte „Incaso”
Societate cu Răspundere Limitată împotriva lui Rotari Ghenadie cu privire la încasarea
datoriei și cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 28 septembrie 2016, prin care a fost
respins apelul declarat de Întreprinderea Mixtă „Incaso” Societate cu Răspundere
Limitată și menținută hotărârea Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 04 februarie
2016,

c o n s t a t ă

La 30 noiembrie 2015, ÎM „Incaso” SRL a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Rotari Ghenadie cu privire la încasarea datoriei și cheltuielilor de
judecată.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că la 01 iunie 2010 a încheiat cu ÎCS
„Iute Credit” SRL contractul de cesiune nr. 1, prin care părțile au convenit transmiterea
drepturilor de creanță ale ultimei rezultate din contractele de împrumut către ÎM
„Incaso” SRL.

Indică ÎM „Incaso” SRL că la 30 decembrie 2013 între ÎCS „Iute Credit” SRL, în
calitate de creditor și Rotari Ghenadie – debitor, a fost încheiat contractul de împrumut
nr. 563151. Potrivit contractului, ÎCS „Iute Credit” SRL a acordat lui Rotari Ghenadie
un împrumut în sumă de 7490 lei pe un termen de 10 luni, cu o dobândă de 15 %.
Totodată, părțile au stabilit o taxă aferentă contractului în sumă de 1722,7 lei și
penalitate în mărime de 0,5 % din suma restantă pentru fiecare zi de întârziere. La 30
decembrie 2013 ÎCS „Iute Credit” SRL și-a onorat obligațiunea sa, transferând lui
Rotari Ghenadie împrumutul acordat, ultimul însă nu a executat obligațiunile ce-i revin,
acumulând o datorie în sumă de 8454, 11 lei, formată din împrumut - 3170,77 lei, taxă
aferentă contractului – 714,88 lei, dobândă – 120,14 lei și penalitate contractuală –

4448,32 lei, compusă din penalitatea pentru rezilierea anticipată a contractului de 25 % din suma împrumutului și penalitatea pentru întârziere 0,5 % din suma datoriei restante – 4005,79 lei.

Declară reclamanta că la 08 octombrie 2014 i-a fost cesionată datoria pârâtului, în adresa acestuia fiind expediate reclamații de informare despre nerespectarea clauzelor contractuale, rezilierea anticipată a contractului și obligațiunea acestuia de a returna împrumutul, dobânzile calculate, taxa aferentă la contract și penalitățile. În consecință, Rotari Ghenadie a achitat doar suma de 3850 lei, la data înaintării cererii de chemare în judecată datoria acestuia constituind 4604,11 lei.

Solicită ÎM „Incaso” SRL încasarea din contul lui Rotari Ghenadie a datoriei în sumă de 4604, 11 lei, cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 800 lei și taxei de stat - 270 lei.

Prin hotărârea Judecătoria Ciocana mun. Chișinău din 04 februarie 2016, acțiunea a fost respinsă integral ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 28 septembrie 2016, a fost respins apelul declarat de către ÎM „Incaso” SRL și menținută hotărârea Judecătoria Ciocana mun. Chișinău din 04 februarie 2016.

La 07 februarie 2017, ÎM „Incaso” SRL a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 28 septembrie 2016 și hotărârii Judecătoria Ciocana mun. Chișinău din 04 februarie 2016, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În susținerea recursului, ÎM „Incaso” SRL a invocat neaplicarea de către instanța de apel a legii care trebuia să fie aplicată, precum și aprecierea arbitrară a circumstanțelor pricinii.

Consideră recurenta eronată concluzia primei instanțe, susținută de cea de apel, precum că intimatul-pârât Rotari Ghenadie a achitat integral datoria, or, aceasta a fost achitată cu întârziere de 79 zile pentru care ultimul necesită să achite penalitate în mărime de 0,5 % din suma restantă pentru fiecare zi de întârziere. Astfel, la momentul înaintării acțiunii datoria și penalitatea constituiau 4604,11 lei, sumă ce a fost calculată conform prevederilor contractului de împrumut în modul următor: datoria de bază – 2876, 22 lei și penalitatea - 1727,89 lei.

Indică ÎM „Incaso” SRL că instanța de apel nu a ținut cont de natura clauzei contractuale de încasare a 0,5% din suma neachitată pentru fiecare zi de întârziere și anume că, acesta constituie o clauză penală conform prevederilor art. 624 alin. (1) Cod civil, fiind convenită de ambele părți contractante.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele dosarului atestă faptul că decizia Curții de Apel Chișinău din 28 septembrie 2016 redactată integral, a fost expediată în adresa recurentei ÎM „Incaso” SRL la 21 noiembrie 2016 potrivit scrisorii de însoțire nr. 32341-4 (f.d. 82), lipsind însă date privind recepționarea acesteia. În cererea de recurs, ÎM „Incaso” SRL menționează că a făcut cunoștință cu decizia instanței de apel la 08 decembrie 2016.

În circumstanțele relevate, recursul declarat de ÎM „Incaso” SRL la 07 februarie 2017 se consideră a fi depus în termenul prevăzut de lege.

La 09 martie 2017, în adresa intimatului Rotari Ghenadie a fost expediată copia recursului declarat de ÎM „Incaso” SRL, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

Intimatul nu și-a valorificat dreptul respectiv și nu a depus referință.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 03 mai 2017, recursul declarat de către ÎM „Incaso” SRL a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și remiterea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

Art. 239 CPC prevede că hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Iar art. 238 alin. (2) CPC stipulează că completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

Din suportul probator prezent la materialele dosarului rezultă că la 30 decembrie 2013, între ÎCS „Iute Credit” SRL, în calitate de creditor și Rotari Ghenadie, în calitate de debitor, a fost încheiat contractul de împrumut nr. 563151(f.d. 9-13).

Potrivit contractului, ÎCS „Iute Credit” SRL a acordat lui Rotari Ghenadie un împrumut în sumă de 7490 lei pe un termen de 10 luni, cu o dobândă de 15 %. Totodată, părțile au stabilit o taxă aferentă contractului în sumă de 1722,7 lei, penalitate în mărime de 0,5 % din suma restantă pentru fiecare zi de întârziere și o penalitate în mărime de 25 % pentru rezilierea anticipată a datoriei.

Conform graficului de rambursare a împrumutului, debitorul urma să achite lunar suma de 985,78 lei, în total - 9857,8 lei.

Dat fiind faptul că Rotari Ghenadie a stopat achitarea ratelor lunare în baza graficului de rambursare, la 08 octombrie 2014 datoria acestuia a fost cesionată către ÎM „Incaso” SRL.

În cererea de chemare în judecată depusă la 30 noiembrie 2015, ÎM „Incaso” SRL indică că datoria restantă a lui Rotari Ghenadie constituie 4604,11 lei, fiind compusă din împrumutul restant – 2876, 22 lei, penalitatea de 25 % pentru reziliere anticipată a

contractului – 921,27 lei și penalitatea de 0,5 % pentru fiecare zi de întârziere– 805,62 lei.

Instanța de fond, ajungând la concluzia respingerii integrală a acțiunii, a constatat că potrivit graficului de rambursare Rotari Ghenadie urma să restituie împrumutul în mărime de 9857,8 lei, iar conform bonurilor de plată anexate la dosar rezultă că acesta a achitat suma de 10187,9 lei, ceea ce denotă executarea integrală a obligațiilor asumate prin contractul de împrumut nr. 563151 din 30 decembrie 2013. Conchide prima instanță că la data depunerii cererii de chemare în judecată pârâtul nu avea careva datorii, întrucât ultima tranșă în mărime de 1850 lei a fost achitată la 28 decembrie 2014.

Prin decizia din 28 septembrie 2016, Curtea de Apel Chișinău a respins apelul declarat de ÎM „Incaso” SRL și a menținut hotărârea Judecătoria Ciocana mun. Chișinău din 04 februarie 2016.

În motivarea concluziei sale, instanța de apel a indicat că Judecătoria Ciocana mun. Chișinău a stabilit circumstanțele de fapt ale raportului juridic litigios și a apreciat toate probele administrate în cauză, pronunțând o hotărâre justă și în corespundere cu prevederile normelor de drept material.

Analizând cele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a omis să se expună asupra tuturor argumentelor invocate în apel, decizia emisă fiind arbitrară și nemotivată.

Astfel, în hotărârea din 04 februarie 2016, instanța de fond a menționat doar că la momentul înaintării acțiunii Rotari Ghenadie nu avea careva datorii la contractul de împrumut, întrucât a achitat suma de 9857,8 lei stabilită în graficul de rambursare, fără însă a se expune asupra solicitării ÎM „Incaso” SRL de încasare a penalității în mărime de 25 % pentru reziliere anticipată a contractului și penalității de 0,5 % pentru fiecare zi de întârziere.

Or, într-adevăr conform graficului de rambursare a împrumutului, intimatul-pârât urma să achite suma de 985,78 lei lunar, în total – 9857,8 lei, însă în contractul de împrumut este prevăzută și penalitatea în mărime de 0,5 % din suma restantă pentru fiecare zi de întârziere, precum și penalitatea pentru reziliere anticipată a contractului.

În cererea de apel depusă împotriva hotărârii primei instanțe, ÎM „Incaso” SRL a invocat aceste momente, însă Curtea de Apel Chișinău a menținut hotărârea Judecătoria Ciocana mun. Chișinău din 04 februarie 2016 fără a se expune asupra acestor argumente.

Totodată, instanța de recurs reține că în cererea de chemare în judecată ÎM „Incaso” SRL a menționat că Rotari Ghenadie a acumulat o datorie în sumă de 8454, 11 lei, din care până la data înaintării acțiunii a achitat suma de 3850 lei, iar în cererea de apel indică că datoria intimatului-pârât constituie 7280,32 lei și în procesul de colectare a datoriei a reușit să recupereze doar suma de 2850 lei.

La cererea de apel a fost anexat un tabel de calcul a datoriei, din care rezultă că datoria restantă la ziua cesiunii creanței – 08 octombrie 2014 constituia 7454,11 lei, sumă ce vine în contradicție cu sumele nominalizate în cererea de chemare în judecată și apel (f.d. 66).

De asemenea, potrivit tabelului, după cesionarea creanței Rotari Valeriu a achitat la 21 octombrie 2014 suma de 1000 lei și la 01 decembrie 2014 – 1850 lei, în total 2850 lei, datoria restantă fiind de 4601, 11 lei.

Reieșind din materialele anexate la dosar, se atestă că după data de 08 octombrie 2014, Rotari Ghenadie a achitat conform ordinului de încasare a numerarului nr. 018V-0000 din 20 octombrie 2014 suma de 1800 lei și conform ordinului nr. VVAH-P000 din 28 noiembrie 2014 – 1850 lei (f.d. 42-43), adică în total 3654 lei.

Astfel, nu este clar ce sumă a fost achitată de către Rotari Ghenadie conform contractului de împrumut din 30 decembrie 2013 până la depunerea cererii de chemare în judecată – 3850 lei, 2850 lei sau 3654 lei, instanța de apel neexpunându-se în nici un mod în privința neconcordanțelor ce reies din probele prezentate de părți, limitându-se doar la mențiunea că hotărârea Judecătoreiei Ciocana mun. Chișinău este legală și întemeiată.

În consecință, instanța de recurs conchide că la caz exigențele legalității și temeiniciei unei hotărâri judecătorești nu au fost respectate, iar circumstanțele nominalizate sunt apreciate drept o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În acest sens, se reiterează că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivate. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Potrivit unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (speța Garcia Ruiz c. Spaniei, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului European).

Însă, la caz, Curtea de Apel Chișinău pronunțând decizia din 28 septembrie 2016 a omis să satisfacă standardele procedurale relevante referitoare la conținutul actului judecătoresc, examinând pricina cu încălcarea normelor de drept procedural.

Date fiind cele relevate, se constată cu certitudine că instanța de apel a soluționat pricina fără a se expune asupra tuturor pretențiilor din acțiune și prin emiterea unei hotărâri superficiale, recurente-reclamante ÎM „Incaso” SRL i-a fost încălcat dreptul fundamental la un proces echitabil, garantat de art. 6 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, prerogativă care prezumă dreptul la o hotărâre motivată, instanța judecătorească fiind obligată a se expune asupra tuturor pretențiilor invocate de către acesta.

Or, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat acțiunea posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a dreptului la un proces echitabil (speța Hiro Balani c. Spaniei, hotărârea din 09 decembrie 1994).

Ținând cont de imposibilitatea de a corecta respectiva eroare judiciară și reiterând inexistența temeiurilor legale pentru a remite pricina spre rejudecare în instanța de fond (art. 432 alin. (3) lit. d) și f) CPC), Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a casa decizia Curții de Apel Chișinău și a remite pricina spre rejudecare în instanța de apel.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia instanței de apel nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiuni care nu pot fi corectate de către instanța de recurs la examinarea pricinii în ordine de recurs, și având în vedere lipsa temeiurilor legale de a restitui cauza spre rejudecare în prima instanță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de ÎM „Incaso” SRL, a casa integral decizia Curții de Apel Chișinău din 28 septembrie 2016 și a remite pricina spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând pricina, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Întreprinderea Mixtă „Incaso” Societate cu Răspundere Limitată.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 28 septembrie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Întreprinderii Mixte „Incaso” Societate cu Răspundere Limitată împotriva lui Rotari Ghenadie cu privire la încasarea datoriei și cheltuielilor de judecată, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Ion Druță

Maria Ghervas

Mariana Pitic